

דתנן: לענין איסור שחיטת אותו ואת בנו טו-א ביום אחד: **שחטה לאם ואח"כ שחט את בת בתה** [ועדיין לא עבר על שום איסור שרק "אותו ואת בנו" אסור, ולא אותו ואת בן בנו], **ואח"כ שחט את בתה ויש בשחיטה זו של הבת שתי עבירות של "אותו ואת בנו":** האחת שהיא בתה של האם שכבר נשחטה, והשניה, שהיא אמה של בת הבת שכבר נשחטה, מכל מקום אינו **סופג את הארבעים**, דהיינו מלקות אחת בלבד. לפי שיש כאן רק מעשה שחיטה אחד ושם אחד של איסור, ששניהם הם איסור "אותו ואת בנו".

סומכוס אומר משום רבי מאיר: סופג שמונים, שתי מלקיות. הרי שסומכוס מחייב חטאות נפרדות על שתי עבירות שהם משם אחד ובמעשה אחד.

אמר רבא: דלמא לא היא, דעד כאן לא אמר רבי יוחנן בן נורי **הבא דחייב שלש חטאות אלא משום דשמות מוחלקין הן**. דמיתקריא "חמותו", ומיתקריא "אם חמותו", ומיתקריא "אם המיו". אבל גבי אותו ואת בנו, דכולהו "אותו ואת בנו" מיקריין, ואין הם שמות מוחלקין, לא אמר רבי יוחנן בן נורי דחייב שתי מלקיות כסומכוס אלא

דינה], ומשום אם חמותו [אם רחל אמה של חנה], ומשום אם חמיו [אם ראובן]. [ועיין רש"ש הטעם למה חלין כל האיסורין זה על זה ולא הוי איסור חל על איסור]⁽⁶²⁾.

אמר לו לרבי יוחנן בן נורי: אינו חייב עליה אלא חטאת אחת לפי ששלושתן **שם אחד הן** שנאמרו בכתוב אחד ובלאו אחד שנאמר "ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח" ומכתוב זה אנו למדין איסור חמותו ואם חמיו ואם חמותו [לכאורה הרי נאמרו בכתוב זה שני לאוין, אלא דלקמן בגמ' אמרו דהכתוב עשאו לכולן זימה אחת. רש"ש].

גמרא:

אמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא: רבי יוחנן בן נורי וסומכוס אמרו דבר אחד⁽⁶³⁾.

רבי יוחנן בן נורי: הא דאמרן שמחייב שלש חטאות על שלש עבירות ואעפ"י שהם משם אחד.

סומכוס מאי היא?

מחמת בעילתה.

62. הערוך לנר כתב, שדין זה נאמר באופן ששלושתן, כלומר, בתה ובת בתה ובת בנה, נתקדשו לבעל בבת אחת [על ידי שליח], שאם לא כן לא יחול איסור אם חמותו על חמותו, אבל כשנתקדשו לו בזה אחר זה, לא יהיה חייב משום שלושתן, שאין איסור חל על איסור. וכן נראה מדברי הרמב"ם [שגגות ד ד].

אולם באמת דבר זה תלוי במה שנתבאר לעיל, שאם נסבור ששייך איסור כולל, גם כשאין האיסורים מאותו השם, אם כן, כשקידש את בת בתה, יחול עליה איסור אם חמותו, הואיל ובשעה שקידשה, נאסר הוא באחות אשתו זו.

63. סוגיית הגמרא כאן נוקטת בפשיטות, שטעמו של סומכוס המחייב שתי מלקיות הוא משום חילוק הגופים או משום חילוק השמות,

מלקות אחת בלבד כרבנן⁽⁶⁴⁾.

אמר רב נחמן בר יצחק: דלמא סומכוס אינו סובר כרבי יוחנן בן נורי. דעד כאן לא קאמר סומכוס דחייב שתיים אלא גבי אותו ואת בנו, דשתי המלקיות על שחיטת הפרה האמצעית חיובן הוא מחמת גופין מוחלקין, דהיינו שתי פרות. שמלקות אחת היא מכח שחיטת אמה של הפרה האמצעית, והשניה מכח שחיטת בתה של הפרה האמצעית. אבל **הבא**, בחמותו, הרי אף שמכח שלש נישואין של שלשת נשיו נאסרה אשה זו בשלש איסורין של חמותו ואם חמותו ואם חמיו

ולכאורה הוי כגופין מוחלקין, מכל מקום כאילו דאין גופין מוחלקין הן, דאימא סומכוס כרבי אבהו אמר רבי יוחנן סבירא ליה.

דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: נאמר "ערות אשה ובתה לא תגלה. את בת בנה ואת בת בתה לא תקח לגלות ערותה. שארה חנה, זימה היא". **הכתוב עשאן לכולן זימה אחת!** דגלי קרא דדינן כגוף אחד ואינו חייב עליהן אלא חטאת אחת [עפ"י ביאור הערוך לנר והגהות בן אריה]⁽⁶⁵⁾.

שחיטתה בא על ידי ששחט את אמה ואת בת בתה, כמו כן בחמותו ואם חמותו, שעל ידי שנשא את בתה ואת בת בתה ואת בת בנה, נאסר לו לישא אותה, אלא שמן הפסוק למדנו שהם כולם כגוף אחד. וכן הוא מבואר בדברי הרמב"ם [שגגות ד ד].

וביאור הענין הוא, שיש לחקור באיסור זה של אותו ואת בנו, האם גדר האיסור הוא מה ששוחט את שניהם [ביום אחד], שאמנם שחיטת הראשון היא היתר גמור, מכל מקום כאשר הוא שוחט את השני, הרי במעשה זה יוצר הוא מציאות של שחיטת שניהם ביום אחד, או שעיקר האיסור הוא רק במה ששוחט את השני, שהתורה אסרה לשחוט את בנו של הנשחט [באותו יום של הראשון], ונפקא מינה לענין חילוק גופים שלמדנו בסוגיתנו, שאם נפרש כמו האופן הראשון, שהאיסור הוא שניהם, הרי יש כאן חילוק גופים, שכאשר הוא שוחט את האמצעית, נשלם בזה שחיטת שני זוגות, שחיטת אמה ובתה, ושחיטת בתה ואמה, והלא האם [שנשחטה ראשונה] והבת [שנשחטה שניה] חלוקים הם בגופים, ולכן מחייב סומכוס שתי מלקיות. אבל אם נפרש, שגדר האיסור הוא

ומכאן רוצה הגמרא להוכיח לענין חילוק חטאות גם כן [מאחר ודינם שווה לענין זה]. אולם בחולין [פב] למדנו, שיתכן שדעת סומכוס היא, שהאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד, חייב שתי חטאות, ואין צורך לחילוק כלל, וכמו כן לענין מלקיות.

64. כונת הגמרא הוא, שבאיסור אותו ואת בנו, לא פירטה התורה שני אופנים של איסור, אלא שני האופנים, כלומר, כששחט את האם ואחר כך את בנה, וכששחט את בנה ואחר כך אותה, שניהם נכללים באזהרת "אותו ואת בנו" שנאמר בתורה, ולכן מודה רבי יוחנן בן נורי שהוא לוקה ארבעים, מה שאין כן בחמותו ואם חמותו ואם חמיו, אמנם שלשתם נאסרו בפסוק אחד, אבל מאחר והתורה פירטה שלשה אופנים של איסור, בזה סובר רבי יוחנן בן נורי שחייב שלש חטאות.

65. הערוך לנר מפרש, שבאמת לולא הפסוק היינו סבורים שגם בחמותו ואם חמותו הם גופים מוחלקים. וכמו שאנו אומרים לענין אותו ואת בנו שהם גופים מוחלקים, מאחר שאיסור

מתניתין:

שם בהמות של עימאום [שם העיר] בשעה שהלכו ליקח בהמה למשתה סעודת הנישואין של בנו של רבן גמליאל: [להודיע שבחם שאעפ"י שהיו טרודים, היו עוסקים בדברי

אמר רבי עקיבא: שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושע באיטלים בשוק שמוכרין

ביאר האור שמח, שמאחר ואיסור שחיטת אותו ואת בנו אינו איסור עולמי, שהרי אחר עבור יום השחיטה, מותר לו לשחוט את בתה, ולכן היה מסתבר יותר לומר, שגדר האיסור הוא שחיטת שניהם [ואם כן, יש בהם חילוק גופין, וכנ"ל], מה שאין כן בחמותו שהאיסור הוא עולמי, בזה נראה יותר לומר, ששם האיסור הוא מצד שם חמותו שחל עליה לעולם [ואם כן, אינם חלוקים לגופים], ועיין שם שבפרט זה נחלקו הראשונים, האם לאחר מיתת אשתו, אסורה חמותו עליו באיסור כרת או לא.

וכתבו התוס', שאדם הנושא שתי נשים, ויש להם אחות משותפת, כלומר, שהיא אחות של אחת מהם, מן האב, ושל השניה, מן האם, שבאופן זה יהיה חייב עליה שתי חטאות, כמו באותו ואת בנו.

וביאר האור שמח כונתם לפי הנ"ל, שמאחר ואיסור אחות אשה אינו איסור עולמי, שהרי אחר מיתת אשתו, מותר הוא באחותה [אף על פי שלעולם היא נשארת בשם "אחות אשתו"]. ואם כן, שוב יש לדמות איסור זה לאותו ואת בנו, שהאיסור הוא לקיחת שניהם, ומשום כך יש בהם גם כן חילוק גופים. ובאמת שגם לפי ביאור הערוך לנר, אפשר להבין דברי התוס', שהרי באיסור אחות אשה נאמר בתורה, "לא תקח לצרור", שמשמעות האיסור הוא, לקיחת שניהם, ואין זה כחמותו, שדרשנו מן הפסוק "זימה היא", שהאיסור הוא מחמת שם חמותו שחל עליה.

וכל זה הוא לדעת סומכוס. אבל דעת רבנן היא, שאיסור אותו ואת בנו הוא שחיטת השניה [ולא שחיטת שניהם], ולכן אין חילוק גופים בה.

שחיטת השניה בלבד, אין כאן חילוק גופים כלל, שאמנם איסור שחיטתה בא על ידי שני גופים שונים, אבל הרי אין להם השתתפות כלל בעצם עבירת האיסור, ואינם אלא גורמים ליצירת האיסור בה.

ובאיסור חמותו יש לחקור גם כן החקירה הנ"ל, האם שם האיסור הוא על נשיאת שניהם, אשתו ואמה, או אשתו ואם אמה, או אשתו ואם אביה, או שגדר האיסור הוא, שלא ישא את אם אשתו, וגם בזה יש נפקא מינה לענין חילוק הגופים.

ומעתה נמצא לפי דברי הערוך לנר, שמן הסברה היינו אומרים גם בחמותו, שגדר האיסור הוא מה שנושא את שניהם [על כל פנים לדעת סומכוס], וממילא היה הדין נותן שיהיה חילוק גופים בהם ויתחייב שתי חטאות, כמו באותו ואת בנו, אלא שהפסוק מלמדנו, שגדר האיסור הוא, שלא ישא את חמותו, ועל כן אין כאן חילוק גופים, שאף על פי שנשא שלש נשים, ועל ידן נעשית היא חמותו ואם חמותו ואם חמיו, מכל מקום אין זה אלא סיבות שונות על ידי גופים שונים ליצירת האיסור בה, אבל אינם משתתפים בעצם עבירת האיסור, וכנ"ל לענין אותו ואת בנו.

אולם האור שמח [איסו"ב ב ח] מפרש, שמן הסברה גם כן ידענו שאין חילוק גופים בחמותו ואם חמותו, שאינו דומה בזה לאיסור אותו ואת בנו, ומכל מקום הוצרכנו לדרוש שאינו חייב אלא חטאת אחת, מהפסוק "זימה היא", כדי שלא נאמר שהם חלוקים בשמותיהם, וכדעת רבי יוחנן בן נורי.

ובטעם החילוק שבין חמותו לאותו ואת בנו,

תורה. תו"י^[66].

לאו בפני עצמו, והרי גופין מוחלקין?

ומתרצינן: אלא, הכי קתני: הבא על אחותו
שהיא אחות אביו שהיא גם אחות אמו
[לקמן מפרש כיצד יתכן] — מהו? האם
חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת
ואחת.

וצדדי הספק הם:

מי אמרינן: הרי שמות מוחלקין הן.

או דלמא הרי אין גופין מוחלקין?

אמרו לו רבן גמליאל ורבי יהושע: זה לא
שמענו. אבל שמענו: הבא על חמש נשיו
נדות בבת אחת בהעלם אחד שחייב על כל
אחת ואחת משום נדה.

וראינו שהדברים קל וחומר: ומה הבא על
חמש נשיו נדות בבת אחת, בהעלם אחת,
שהן שם אחת, שלאו אחד של נדה יש על
כולן, ובכל זאת חייב על כל אחת ואחת.
הבא על אחותו שהיא אחות אביו שהיא
אחות אמו שהן שלש שמות, שכל אחת היא

הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות
אמו בשוגג — מהו? האם חייב חטאת אחת
על כולן, או חייב על כל אחת ואחת.

אמרו לי רבן גמליאל ורבי יהושע: זה לא
שמענו. אבל שמענו כיוצא בזה: הבא על
חמש נשיו כשהן נדות, בהעלם אחת, שהוא
חייב על כל אחת ואחת. ורואין אנו
שהדברים, השאלה ששאלת, קל וחומר הוא
שחייב שלש חטאות, ובגמרא יתבאר
הדברים.

גמרא:

והוינן בה: היכי דמי שאלת רבי עקיבא?
אילימא כדקתני שבא על שלש נשים שאחת
מהן אחותו, והשניה אחות אביו, והשלישית
אחות אמו, אם כן מאי תיבעי ליה? והא
פשיטא שחייב שלש חטאות. שהרי גם
שמות מוחלקין הן, שכל אחת היא איסור

בענין זה חילוק גופים. ועל כל פנים נמצאנו
למדים, שלדברי הכל נאמר דין חילוק גופים
באיסור אותו ואת בנו, ולקמן [טז הערה 85]
יתבאר עוד מענין זה.

66. שהלכו ליקח בהמה. עיין שערי תשובה
[או"ח רנ ב] שהביא בשם ספר באר יעקב
להוכיח מכאן, שגם לענין סעודת נישואין וברית
מילה נאמר הדין שמצוה בו יותר מבשלוחו,
שהרי היו לרבן גמליאל עבדים ומשרתים, ואף
על פי כן הלך בעצמו ליקח בהמה לצורך משתה
נישואי בנו, ועיי"ש.

ובחולין [פב] למדנו, שהשוחט אם ושני
בניה, חייב שתי מלקיות. אבל אם שחט שני
בניה ואחר כך אמה, אינו לוקה אלא ארבעים.
ומפרשים רש"י ותוס' שם, שחילוק זה הוא דוקא
לדעת חכמים. אבל לדעת סומכוס, לוקה שנים
בכל ענין. ולפי הנ"ל מבואר הדבר היטב,
שלדעת חכמים, שהאיסור הוא בשחיטת השניה,
משום כך יש חילוק בין שחט שני בניה לבסוף,
שאו יש חילוק גופים בעצם מעשה האיסור, ובין
שחט בניה ואחר כך אותה, שאין כאן חילוק
גופים בעצם מעשה האיסור, וכנ"ל. אבל לדעת
סומכוס, שהאיסור הוא שחיטת שניהם, משום
כך בכל אופן יהיה לוקה שמונים, שלעולם יש

איסור לאו נפרד, אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת (67).

ואמרינן: איכא למיפרך הקל וחומר: דמה

לחמש נדות שכן גופין מוחלקין הן, הלכך דין הוא שיתחייב חטאת נפרדת על כל גוף. מה שאין כן בשאלת רבי עקיבא שגוף אחד היא (68).

שכתבו התוס', ואם כן, כונת הגמרא היא, שלרבי עקיבא יש לפרוך הקל וחומר שלמדו רבן גמליאל ורבי יהושע.

אולם הערוך לנר מפרש, שכונת הגמרא לומר, שמפני שיש פירכא על הקל וחומר, לכן יש לחזור ולפרש, שהספק [של רבי עקיבא] היה, בדין הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו, כלומר שלשה גופים ושלשה שמות, וכמו שסברנו בראשית הסוגיא, שכן הוא פשוט לשון משנתנו, ומבאר הסוגיא באופן זה, שלעיל [ב כ] למדנו, שמהפסוק "ואל אשה" אנו דורשים לחלק על כל אשה ואשה, ורש"י ביבמות [נה א] כתב, שהחילוק שנאמר בפסוק זה הוא על כל אשה ואשה האמורה בפרשת עריות, כלומר, על גופים ושמות מוחלקין. אולם הריטב"א [מכות יד] כתב, שהחילוק הוא על כל גוף וגוף משם אחד. ואם כן, בתחילת הסוגיא נקטנו בפשיטות בביאור הדרשה, כמו שכתב הריטב"א, ולכן הוקשה לנו, שמאחר והגופים מחלקים אפילו בשם אחד ממש, כל שכן שכאשר יש גם כן חילוק שמות, של אחותו ואחות אביו ואחות אמו, שיהיה בזה חילוק חטאות. אבל במסקנא אנו מפרשים, שרבי עקיבא היה סבור שהדרשה היא על שמות וגופים מוחלקים, וכמו שכתב רש"י ביבמות, ומשום כך נסתפק על אחותו ואחות אביו ואחות אמו, שאף על פי שהן שלש שמות, מכל מקום מאחר שבכולם האיסור הוא משום צד אחוה, יש לומר, שבזה אין השמות מחלקים [וכמו שפירש רש"י לעיל ב כ], ועל זה השיבו לו רבן גמליאל ורבי יהושע, והוכיחו לו ממה שלמדנו, שהבא על חמש נשיו נדות, שהוא חייב חמש חטאות, הרי שדרשה זו של "ואל

67. מדברי התוס' בקדושין [עו ב ד"ה הרי] מבואר, שכאשר אותם חמש נשים נדות הם של חמשה אנשים, הרי זה נחשב לשמות מוחלקים [וכמו חמש אלמנות של חמשה אנשים, שהם חמשה שמות לענין איסור אלמנה לכהן גדול, כמבואר בגמרא שם], ורבן גמליאל ורבי יהושע הוכיחו לו מחמש נשים של אדם אחד, שהם גופים מוחלקים ושם אחד. והגירסא בספרים שלפנינו [בדברי רבן גמליאל ור"י] היא, "חמש נשיו", ובשיטמ"ק הביא, שבספרים אחרים הגירסא היא, "חמש נשים", וכנראה שגירסת התוס' בקדושין היתה, "חמש נשיו", וכן"ל.

אולם עיקר סברתם צריכה ביאור, וכמו שעמד באילת השחר שם, שלכאורה איסור נדה אין לו שייכות כלל עם האישות שלה, שהרי גם בפנויה נוהג איסור זה, ומדוע חמש נשים של חמשה אנשים, יהיו נחשבים לחמשה שמות, וצ"ע.

68. יש להתבונן, מאחר שרבן גמליאל ורבי יהושע סברו שאפשר ללמוד דבר זה בקל וחומר, איך דחו בגמרא דבריהם בפשיטות. ומבאר העולת שלמה על פי דברי התוס', שבאמת ממה שרבי עקיבא נסתפק רק לענין שמות מוחלקים בגוף אחד, ולא בגופים מוחלקים ושם אחד, יש ללמוד מכך, שהיה נראה לו מסברא, שחילוק הגופים חשוב הוא לחלקם יותר מחילוק השמות, ולכן אף על פי שגופים מחלקים לחטאות, עדיין היה לו ספק, האם השמות גם כן מחלקים, ומעתה נמצא, שסברת רבן גמליאל ורבי יהושע היא הפוכה מסברת רבי עקיבא, שהרי לדבריהם אפשר ללמוד בקל וחומר, שאם הגופים מחלקים, ודאי השמות גם כן מחלקים, וכמו

רשיעא בר רשיעא⁽⁷⁰⁾.

תנו רבנן: בא עליה על אחת מכל העריות בשוגג, וחזר ובא עליה, וחזר ובא עליה, וכל הביאות היו בהעלם אחד — חייב על כל אחת ואחת, לפי שהביאות מחלקות, דברי רבי אליעזר⁽⁷¹⁾.

וחכמים אומרים: אינו חייב אלא אחת, הואיל וכולן בהעלם אחד נעשו, ואין הביאות מחלקות.

ומודים חכמים לרבי אליעזר בבא על המש נשוי נדות בבת אחת בהעלם אחד שהוא חייב על כל אחת ואחת. דהואיל והוא גרם להן לנשותיו להביא כל אחת חטאת לכן גם הוא חייב בחמש חטאות כמספר החטאות שהוא גרם לנשותיו להביא.

אלא מהכא ילפינן אמר קרא "ערות אחותו גלה" והאי קרא מיותר [עיין לעיל סוף דף ב] כדי ללמד לחייב על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו חטאת בפני עצמה על כל איסור ואיסור, דהיינו שלש חטאות⁽⁶⁹⁾.

אמר רב אדא בר אבהו: משכחת לה שאשה אחת תהא אחותו ואחות אביו ואחות אמו ברשיעא בר רשיעא, שבא אביו על אמו [של אביו] והוליד שתי בנות, וחזר האב ובא על אחת מהן מבנותיו והוליד בן, ובא בנו זה על הבת השניה של אביו שהיא אחות אמו, שהיא אחותו מאביו [שלשניהם אב אחד], שהיא אחות אביו מהאם [שלשניהם אם אחת] דהוה ליה האי בן

במשניות לעיל, כגון בת בתו שהיא כלתו וכו', אין צורך ללמוד מפסוק שהם חלוקים לחטאות. אולם מדברי התוס' כאן ולעיל [ב ב] מבואר בפירושו, שאינם סבורים כדבריו, ובכל ענין צריך לימוד לחייבו שתיים.

70. הערוך לנר [לעיל ב] העיר, מאחר והוא מביא חטאת על שגגתו, הרי שאיננו רשע, ומדוע אנו קוראים לו "רשיעא".

71. ביבמות [לד] למדנו, שלדעת רבי אליעזר, יהיה חייב על כל כח וכח שבאותה ביאה, חטאת נוספת, ורש"י פירש שם, שגם לדעת רבנן, כל כח וכח שבביאה אחת, הוא סיבה נוספת לחיוב [וכמו שלמדנו בשבועות [יה] לענין המשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי, שאם פירש, הרי הוא חייב על פרישתו], אלא שלדעתם, מביא קרבן אחד אפילו על כמה ביאות כאשר הם בהעלם אחד. ובאתוון דאורייתא [כד] מבאר,

אשה", באה ללמד על גופים מוחלקים שהם חלוקים לחטאות, אף על פי שהם משם אחד ממש, וכל שכן באחותו ואחות אביו ואחות אמו, שאיסורם נלמד משלשה פסוקים שונים, אף על פי שבכולם האיסור הוא מצד שם האחווה.

ובזה יישב הערוך לנר גם כן, מה שהקשה הריטב"א במכות על דברי רבן גמליאל ורבי יהושע, שהרי אין עונשים מן הדין, ואיך למדו לחייב כמה חטאות, מקל וחומר [ותירץ, שקרבן עונשין מן הדין, עיי"ש], ולדברי הערוך לנר מיושב היטב, שהרי אין צורך כאן באמת ללמוד בקל וחומר, אלא הלימוד מנדה הוא, שחילוק הגופים נאמר גם כאשר כולם משם אחד בלבד.

69. השיטמ"ק [יא] כתב בשם הרא"ש, שכל לימוד זה נצרך רק לענין אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו, שמפני שכולם נאסרו מצד שם אחווה, היינו סבורים שאין בהם דין חילוק שמות. אבל בכל הציורים שלמדנו

חטאות?

וצדדי הספק הם: האם טעמא דרבי אליעזר התם בחמש ביאות משום דהא עבד תרתין שני מעשים, ואמטול להכי, ולכן אמר דחייב על כל אחת ואחת. ואם כן הכא נמי חייב שתיים, דהא עבד תרתין.

או דלמא טעמיה דרבי אליעזר התם, משום דאי אפשר לו לערבן לביאות זו בזו לעשותם ביחד, הלכך כל ביאה יש לה חשיבות בפני עצמה. ואמטול להכי אמר רבי אליעזר דחייב על כל אחת ואחת. אבל קצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרת בהעלם אחת, כיון דאפשר לו לערב שתי גרוגרות ולקצרם בבת אחת, הלכך אין חשיבות לכל קצירה בפני עצמה, ואינו חייב אלא אחת. מאי?

אמר רבה: טעמא דרבי אליעזר התם, משום דעבד תרתין והכא נמי הא עבד תרתין.

ורב יוסף אמר: טעמא דרבי אליעזר התם, משום דאי אפשר לו לערבן אבל אפשר לו לערבן אינו חייב אלא אחת⁽⁷²⁾.

איתיביה אביי לרבה: תניא: רבי אליעזר מחייב על ולדי מלאכות במקום אבות שאם עשה אב מלאכה ותולדה שלה בהעלם אחד חייב שתיים.

נעשו בשגגה אחת, הרי שניהם חשובים כאכילה אחת של שני זיתים, וממילא יש כאן רק סיבה אחת לחיוב קרבן, או שבאמת יש כאן שתי אכילות ושתי סיבות לחיוב קרבן, אלא שכמו שמצאנו לעיל לענין יולדת, שהיא יכולה להביא קרבן אחד על כמה לידות, אף על פי שכל לידה היא סיבה בפני עצמה לחיוב קרבן, כמו כן בחטאת חלב, שיכול להביא קרבן אחד על כמה

אמר ליה רבא לרב נחמן: מי אמרינן: הואיל והוא גרם להן? והתניא: בא על ערוה אחת חמש ביאות, כאשר הוא, הבועל, עשאן בהעלם אחת שלא נודע לו באמצע. והיא, הנבעלת, עשאתן בחמש העלמות, שנודע לה בין כל ביאה וביאה שחטאה.

הוא אינו חייב אלא אחת, והיא חייבת על כל אחת ואחת.

[גירסא אחרת — שבא על חמש נשים חמש ביאות על כל אחת, והוא היה בהעלם אחת בכלן, והן היו בחמש העלמות כל אחת. הוא חייב חטאת אחת על כל אשה והן חייבות חמש חטאות, כל אחת מהן].

ואי אמרינן "הואיל" היה צריך גם הוא להביא חמש חטאות [על כל אשה] שהרי הוא גרם לאשה להביא חמש חטאות?

ומתרינן: אלא אימא בדברי חכמים שלכן הם מודים בחמש נשיו נדות — הואיל וגופין מוחלקין הן.

איבעיא להו: קצר בשבת כגרוגרת [שזה השיעור שחייבין עליו סקילה במזיד וחטאת בשוגג], וחזר וקצר כגרוגרת בהעלם אחד. מה לי אמר רבי אליעזר? מה יאמר רבי אליעזר בזה, האם גם כאן הוא יחייב שתי

שהחיוב באיסורי עריות אינו על מעשה הביאה עצמה, אלא על ההנאה מן העריות, ומשום כך אפשר לחייבו אפילו על הפרישה.

72. האפיקי ים [ב ה] מבאר, שמחלוקת רבה ורב יוסף תלויה בנידון זה, שיש לחקור בדין זה שהאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד, שמביא קרבן אחד, האם הגדר הוא, שמפני ששניהם

תולדה, וגופין מוחלקין בשני אילנות הן⁽⁷³⁾. דכוותה מה שדייקנו "הא אב ואב פטור" דהיינו קצר וקצר, היכי משכחת לה דמיפטור? על כרחך בכי האי גוונא באב ותולדה, דהיינו כגון שקצר מעץ אחד שתי גרוגרות בבת אחת. ועל כן פוטר רבי אליעזר שם כיון שעשאן כמעשה אחד וגם אין שם שמות מוחלקין שהרי זה וזה אב, ולא גופין מוחלקין, שעץ אחד הוא.

אבל קצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרת בשני מעשים חייב שתיים לרבי אליעזר, כרבה.

מתניתין:

ועוד שאל רבי עקיבא את רבן גמליאל ורבי יהושע: אבר המדולדל בבהמה שנתלש מהבהמה אך נשאר עדיין מחובר בה בצורה

ודייקין: דוקא בגלל שזה אב וזה תולדה לכן הוא חייב שתיים. הא אם עשה אב מלאכה וחזר ועשה אותו אב מלאכה בבת אחת, פטור על השניה ואינו חייב אלא אחת. כלומר, בהעלם אחד.

ואי אמרת דטעמא דרבי אליעזר משום דקעבד תרתני, אמאי פטור על שני אבות? דהכא נמי הרי עבד תרתני.

ומתריצין: אמר מר בריה דרבא: אנא ורב נחומי בר זכריה תרגימנא לברייתא זו כדי שלא יקשה ממנה לרבה: הכא במאי עסקינן: בדלית, ענף של גפן המודלה, הרוכב על גבי עץ תאינה, וקצצן את ענף הסרק ואת הפרי מהתאינה בבת אחת, ויש כאן אב ותולדה. על התאינה עבר באב מלאכה של קוצר ועל הענף עבר רק משום תולדה דקוצר. ומשום הכי מחייב רבי אליעזר שתיים אעפ"י שעשאה כמעשה אחד הואיל ושמות מוחלקין הן שזה אב וזה

סיבות של חיוב. אולם לאחר שנודע לו שחטא, מאחר שכבר נתחייב בפועל בקרבן על אכילה ראשונה, שוב אינו יכול לפטור בקרבן זה את החיוב שמחמת אכילה שניה, שכבר נקבע בקרבן שהוא בא על אכילה ראשונה בלבד. ויש לומר שבנידון זה נחלקו רבה ורב יוסף, שסברת רבה היא, שעיקר הטעם הוא כהאופן השני. ונמצא, שלעולם כאשר עושה שתי פעולות זו אחר זו, הרי יש כאן שני מעשים נפרדים וחלוקים, אלא ששתי הסיבות נפטרות בקרבן אחד, ובזה נחלק רבי אליעזר, שאין שתי סיבות חיוב יכולות ליפטר בקרבן אחד. ואם כן, בכל ענין יחייב רבי אליעזר שתיים, אלא אם כן עשאן בבת אחת ממש, שאז שניהם נחשבים כמעשה אחד ממש, ויש רק סיבה אחת לחיוב קרבן. ורב יוסף סבר,

73. כתב העולת שלמה, שמכאן מוכח שרבי אליעזר המחייב על העושה תולדה עם האב שלה, שתי חטאות, לא אמר כן אלא כאשר הם גם כן חלוקים בגופים [שאמנם מצד חילוק הגופים לבר לא היה די בזה כדי לחלקם לחטאות, או משום שחילוק גופים נאמר בבעלי